

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ Ι

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ

Η ΟΠΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

A. ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
B. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	8
1. Εισαγωγικά	8
2. Σχέση διοικητικής και ποινικής διαδικασίας	10
2.1. Προηγούμενες διοικητικές έρευνες	10
2.2. Διοικητικές κυρώσεις	12
2.3. Διοικητική συνδιαλληγή	14
2.4. Σχέση διοικητικών και ποινικών κυρώσεων - σώρευση και συνυπολογισμός... ..	15
2.5. Δέσμευση του ποινικού δικαστηρίου από το διοικητικό δεδουλευμένο.....	17
2.6. Εξάρτηση της ποινικής δίκης από τη διοικητική διαδικασία	18
2.7. Αποδεικτική αξιολόγηση των διοικητικών πορισμάτων	19
2.8. Σκοπιμότητα ενοποίησης διοικητικής και ποινικής διαδικασίας.....	20
2.9. Οριοθέτηση αρμοδιοτήτων ανάμεσα στη δικαστική εξουσία και τις ανεξάρ- τες αρχές.....	21
3. Αξιολόγηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου καθώς και της εφαρμογής του στην πράξη από άποψη αποτελεσματικότητας - Θεσμικά και πρακτικά ζητήματα αντεγκληματικής λειτουργίας.....	22
3.1. Αξιολόγηση του ισχύοντος νομικού πλαισίου ποινικής αντιμετώπισης της οικονομικής εγκληματικότητας και της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα από άποψη αποτελεσματικότητας	23
3.1.1. Αξιολόγηση ουσιαστικού ποινικού δικαίου από άποψη αποτελεσμα- τικότητας (ανεξάρτητα από την εφαρμογή του στην πράξη)	23
3.1.2. Αξιολόγηση του δικονομικού πλαισίου από άποψη αποτελεσματικό- τητας (ανεξάρτητα από την εφαρμογή του στην πράξη).....	25
3.2. Αξιολόγηση της συνεργασίας των δικαστικών αρχών με άλλες αρχές και φορείς	33

Περιεχόμενα

3.2.1. Συνεργασία με κρατικές αρχές επιφορτισμένες με την προδικαστική έρευνα των υποθέσεων	33
3.2.2. Υποστήριξη της δικαστικής πορείας των υποθέσεων από τις διοικητικές αρχές που διενήργησαν τον έλεγχο	35
3.2.3. Αξιολόγηση της πληρότητας των φακέλων προκαταρκτικής εξέτασης/«αστυνομικής» προανάκρισης, καθώς και της αποδεικτικής ωριμότητας των υποθέσεων	38
3.2.4. Αξιολόγηση της συνεργασίας των δικαστικών αρχών με το τραπεζικό σύστημα	40
3.2.5. Συνεργασία των δικαστικών αρχών με ιδιώτες/ιδιωτικούς φορείς που διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις, πέραν των πραγματογνωμόνων;	41
3.2.6. Συνεργασία των δικαστικών αρχών με αθλητοδαπές και διεθνείς αρχές	43
3.3. Αποδεικτικά ζητήματα της ποινικής δίκης.....	45
3.3.1. Γενικά αποδεικτικά προβλήματα των υπό εξέταση μορφών εγκληματικότητας - προτάσεις.....	45
3.3.2. Αποδεικτικά ζητήματα στα εγκλήματα κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	47
3.3.3. Ιδιαίτερα προβλήματα της πραγματογνωμοσύνης	49
3.3.4. Ζητήματα αποδεικτικών απαγορεύσεων.....	51
3.4. Άλλοι παράγοντες υπονόμησης της αποτελεσματικότητας του δικαστικού μηχανισμού.....	52
4. Αξιολόγηση του ισχύοντος νομικού πλαισίου ποινικής αντιμετώπισης της οικονομικής εγκληματικότητας και της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα από άποψη προστασίας των δικαιωμάτων των προσώπων	55
4.1. Αξιολόγηση του ουσιαστικού ποινικού δικαίου από άποψη προστασίας των δικαιωμάτων των εμπλεκόμενων προσώπων (ανεξάρτητα από την εφαρμογή του στην πράξη)	55
4.2. Αξιολόγηση του δικονομικού πλαισίου για τη δίωξη και εκδίκαση των οικονομικών εγκλημάτων και εγκλημάτων διαφθοράς στο δημόσιο τομέα από άποψη προστασίας των δικαιωμάτων των εμπλεκόμενων προσώπων (ανεξάρτητα από την εφαρμογή του στην πράξη).....	58
4.3. Αξιολόγηση της ορθής εφαρμογής του ισχύοντος εγγυητικού πλαισίου για τα δικαιώματα των προσώπων (κατηγορουμένων) στην πράξη	61
5. Αναγκαίες αλλαγές για τη βελτίωση της αντεγκληματικής και της εγγυητικής λειτουργίας του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης αναφορικά με το οικονομικό έγκλημα και τη διαφθορά στο δημόσιο τομέα	62
5.1. Αλλαγές προς ενίσχυση της αποτελεσματικότητας	62
5.2. Αλλαγές προς βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων των εμπλεκόμενων προσώπων	63
5.3. Τελικές παρατηρήσεις και προτάσεις βελτίωσης σε σχέση με το ισχύον νομικό πλαίσιο και την εφαρμογή του σε ό,τι αφορά τα οικονομικά εγκλήματα και τα εγκλήματα διαφθοράς στο δημόσιο τομέα.....	64

6. Εκπαίδευση και επιμόρφωση των λειτουργών της δικαιοσύνης για την αντιμετώπιση του οικονομικού εγκλήματος και της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα	65
6.1. Αξιολόγηση της επάρκειας της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των αρμόδιων λειτουργών - προτάσεις βελτίωσης	65
6.2. Ο ρόλος των επιμορφωτικών σεμιναρίων στην αναβάθμιση της ποιότητας του δικαιοδοτικού έργου αναφορικά με το οικονομικό έγκλημα και τη διαφθορά στο δημόσιο τομέα.....	67
7. Αξιολόγηση και έλεγχοι υπηρεσιών, δικαστικών λειτουργών και υπαλλήλων της δημόσιας διοίκησης - παράγοντας ανασχετικός της διαφθοράς ή μια ακόμη παθογένεια του συστήματος;	70
7.1. Μηχανισμοί καταγραφής και ελέγχου παραπόνων	70
7.2. Συμβολή συναδέλφων του διωκόμενου λειτουργού ή υπαλλήλου στη διερεύνηση της υπόθεσης	72
7.3. Πειθαρχικός έλεγχος δημόσιων λειτουργών και υπαλλήλων κατηγορουμένων σε υποθέσεις οικονομικών εγκλημάτων ή/και διαφθοράς στο δημόσιο τομέα	73
7.4. Θεσμικό πλαίσιο διενέργειας εσωτερικών ελέγχων στις δημοσιες υπηρεσίες.....	74
7.5. Αξιολόγηση δικαστικών λειτουργών και υπαλλήλων που εντάσσονται στο μηχανισμό αντιμετώπισης του οικονομικού εγκλήματος και της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα.....	74
7.6. Ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους	77
7.7. Σκοπιμότητα καθίερωσης εξωτερικού ελέγχου της δικαιοσύνης	77
8. Γενικές εκτιμήσεις για παράγοντες που συμβάλλουν στην εμφάνιση της οικονομικής εγκληματικότητας και διαφθοράς στο δημόσιο τομέα.....	78
8.1. Προβλήματα του θεσμικού πλαισίου που συμβάλλουν στην εμφάνιση της διαφθοράς και της οικονομικής εγκληματικότητας στο δημόσιο τομέα.....	79
8.2. Επίδραση των μισθολογικών μειώσεων στη διάχυση της διαφθοράς.....	79
8.3. Απαραίτητες μεταρρυθμίσεις στην οργάνωση και λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και της δικαιοσύνης.....	80
8.4. Γενική εκτίμηση αιτίων οικονομικής εγκληματικότητας και διαφθοράς στο δημόσιο τομέα	81
9. Ενδιάμεσα συμπεράσματα	83
Γ. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	88
1. Εισαγωγικά.....	88
2. Γενικές παρατηρήσεις	89
2.1. Αίτια διαφθοράς	90
2.2. Ανεξαρτησία.....	92
2.3. Γενικές προτάσεις	93
3. Η αποτελεσματικότητα των ελέγχων	96
3.1. Διοικητικές έρευνες.....	96
3.2. Εποπτεία – Εσωτερικοί έλεγχοι.....	99

Περιεχόμενα

3.3. Αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων	101
4. Επιβολή κυρώσεων – Τήρηση δικαιωμάτων	102
4.1. Διοικητικές κυρώσεις.....	103
4.2. Δικαιώματα	105
5. Σχέση με άλλες αρχές	107
5.1. Συνεργασία με δικαστικές αρχές	107
5.2. Συνεργασία με υπερκείμενους φορείς – Νομική υποστήριξη	109
5.3. Συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς	110
5.4. Διεθνής συνεργασία	111
6. Ζητήματα που αφορούν την υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων.....	112
6.1. Κατάρτιση / Εκπαίδευση	112
6.2. Αξιολόγηση.....	113
6.3. «Κίνητρα» αποδοτικότητας.....	114
6.4. Πειθαρχικό δίκαιο	115
6.5. Θεσμική και πραγματική θωράκιση υπαλλήλων.....	116
7. Ενδιάμεσα συμπεράσματα	118
Δ. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΦΟΡΕΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ / ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	120
1. Εισαγωγικά.....	120
2. Συστηματική αποτύπωση των απαντήσεων στους επιμέρους άξονες του ερωτηματολογίου	121
2.1. Έκταση, αίτια του οικονομικού εγκλήματος και της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα, και συνέπειές τους για την οικονομία	121
2.1.1. Έκταση του φαινομένου	121
2.1.2. Τα αίτια του φαινομένου.....	121
2.1.3 Οι συνέπειες του φαινομένου	122
2.2. Αξιολόγηση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου	122
2.2.1 Το νομοθετικό πλαίσιο για τις προμήθειες του Δημοσίου	122
2.2.2 Το νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και της οικονομικής εγκληματικότητας στο δημόσιο τομέα	123
2.3. Αποτελεσματικότητα των διενεργούμενων ελέγχων για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και της οικονομικής εγκληματικότητας στο δημόσιο τομέα.....	123
2.4. Αποτελεσματικότητα στην αντιμετώπιση της διαφθοράς και της οικονομικής εγκληματικότητας κατά του Δημοσίου σε επίπεδο διοικητικού και δικαστικού μηχανισμού και εύρος της προστασίας των δικαιωμάτων των εμπλεκόμενων προσώπων.....	124
2.4.1 Αποτελεσματικότητα της αντιμετώπισης του φαινομένου σε επίπεδο διοικητικού και δικαστικού μηχανισμού	124
2.4.2 Προστασία των δικαιωμάτων των εμπλεκόμενων προσώπων	126
2.5. Κανόνες δεοντολογίας των επιχειρήσεων	128
2.6. Τεχνολογικά μέσα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και πρόληψη των περιουσιακών προσβολών του Δημοσίου: δυνατότητες και προκλήσεις	128
2.6.1 Δυνατότητες.....	128

2.6.2. Προκλήσεις.....	130
2.7. Επίδραση του κανονιστικού πλαισίου για τον έλεγχο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	131
2.8. Ο ρόλος των πολιτών στην πρόληψη και αντιμετώπιση της διαφθοράς και της οικονομικής εγκληματικότητας στο δημόσιο τομέα	131
3. Ενδιάμεσα συμπεράσματα	133
Ε. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ	134
1. Η ετοιμότητα των συμμετεχόντων για την υιοθέτηση ουσιαστικών αλλαγών	134
2. Γενικές εκτιμήσεις για την έκταση, τις αιτίες και τις προκλήσεις αντιμετώπισης του φαινομένου	135
3. Ειδικές παρατηρήσεις για τη βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου και των μηχανισμών ποινικού και διοικητικού ελέγχου.....	136
3.1. Ουσιαστικές ποινικές και διοικητικές ρυθμίσεις.....	136
3.2. Μηχανισμός απονομής δικαιοσύνης και άσκηση διοικητικού ελέγχου	137
3.2.1. Παρατηρήσεις για τη μεταρρύθμιση του νομοθετικού πλαισίου.....	138
3.2.2. Η αναγκαιότητα ποιοτικής αναβάθμισης της λειτουργίας του συστήματος	139
3.3. Παρέκβαση: η υποκειμενική πρόσληψη των προβλημάτων με αναφορά ιδίως στο παράδειγμα του πειθαρχικού ελέγχου – Τάσεις περιχαράκωσης;	140
4. Η αναζήτηση της ποιότητας ως κεντρικός άξονας μιας εναλλακτικής στρατηγικής..	141

ΜΕΡΟΣ II

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ – ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Έκθεση για την έννομη τάξη της Γαλλίας	145
<i>Julien Walther</i> , Επ. Καθηγητής Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών Université de Lorraine	
Έκθεση για την έννομη τάξη του Ηνωμένου Βασιλείου.....	203
<i>Alexandra Jordanoska</i> , Δρ Νομικής, Διδάσκουσα στο Queen Mary University of London <i>Valsamis Mitsilegas</i> , Κοσμήτορας Νομικής Σχολής και Καθηγητής στο Queen Mary University of London	
Έκθεση για την έννομη τάξη των Η.Π.Α.	271
<i>Sara Sun Beale</i> , Καθηγήτρια Duke Law School	
Έκθεση για την έννομη τάξη της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.....	421
<i>Gerhard Dannecker</i> , Καθηγητής Universität Heidelberg <i>Sebastian Bürger</i> , Υφηντής Universität Heidelberg	

Περιεχόμενα

Έκθεση για την έννομη τάξη της Σουηδίας 491
Petter Asp, Καθηγήτης Stockholm University

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο Δικαιοσύνης..... 521

Δικαιοσυγκριτικό ερωτηματολόγιο 547

Αλφαβητικό ευρετήριο..... 567